

Társasutazás az Egyesült Államokban. A virágos ingben forgolódnó, haját lófarokba fogó idegenvezető hölgy a reggeli perceit használja fel, hogy lelket verjen a holtfáradt csoportba.

– Rengeteg a látnivaló! Még öt perc a reggeliből, aztán indulunk tovább! Ma is ötszáz kilométert kell megtennünk.

Ez a kilencedik nap.

– Mi lenne, ha egyszer alaposabban megnéznénk valamit? — szól Klára.

Válasz nem érkezik. Mindenki álmosan hajol a pirítós és a tükörtojás fölé.

– Palm Springs felé megyünk, aztán felkeressük a Salton-tavat.

Az „Extrém túra” néven meghirdetett kététes út kevéssé látogatott nevezetességeket, vad tájakat ígér. A csoportot pénzüket szóró fiatal menedzserek és olyan középkorú házaspárok alkotják, ahol a feleség csendben meghúzódik a látványosságokra éhes férj árnyékában. A csoport két harmincas tagja, János és Klára itt ismerkedtek össze. A busz leghátsó ülésein rendezkedtek be. Ott kényelmesen széttergethetik a holmijukat, nem zavarnak vele senkit. A busz végtelennek tűnő, egyik oldalán zajvédő téglafallal szegélyezett többsávos úton suhan.

– Hólyagtúra – mondja Klára.

– Hogyhogy?

– Nem figyelted? Ötven kilométerenként mindig akad valaki, aki szól, hogy sürgősen meg kéne állni és keresni egy kávézót vagy benzinkutat. Ezekkel aztán annyi idő elmegy, hogy a fontos helyeken már csak átrohanunk.

– Ja.

János a tájat nézi. A hegyvonulat lábánál kezdődő kopár síkságot, ameddig a szem ellát, mint apró ecsetvonások, ürömbokrok kupacai pettyegetik. Nem mindig találja a hangot a lánnyal, de Klára szemlátomást elszánta magát, hogy a program hátralevő részét közös utazással alakítsa.

– És azt megfigyelted, hogy ha w ifis helyre érünk, mindenki okostelefont ránt, fellép az internetre és onnantól se hall, se lát? Ezért kár tízezer kilométert utazni.

Mikrofonrecsegés hallatszik.

– Mint említettem, a Szent András-törésvonalon járunk, ami Los Angelesből északra halad el és keletre kanyarodik – magyarázza az idegenvezető. – Mi a Kolumbusz Kristóf Transzkontinentális Autópályán, leánykori nevén a 10-es úton követjük Palm Springs felé. Köszönöm.

Éles kattanás.

– És a víz, az megvan?

– Milyen víz?

– Ezek egy lépést nem tesznek sehová az ásványvizes palackjuk nélkül. A városban, érted. Rettegnek, hogy két perc alatt szomjan halnak.

János a kopár hegyeket nézi. Volt-e rajtuk erdő valaha? Ki tudja? Ha volt is, kivágták.

Mindenki fényképezőgépet, kamerát, telefont emel az ablak felé.

– Tetszik, hogy te nem fényképezel – mondja Klára, közben lerúgja a szandálját és törökülésbe helyezkedik. – Aki fényképez, az nincs jelen.

Jelentőségteljes arccal mered Jánosra, aki nem egészen érti, de gyáván bólogat.

– Annyira lefoglal az élmény dokumentálása, hogy átélni már nem jut idő – magyarázza Klára. – Akkor viszont felmerül a kérdés, hogy egyáltalán mit örökítettél meg.

Elképesztő ez a lány.

– Fényképek vannak már ezrével mindenről. Százezrével. De az élet? Hol az élet?

János megint kinéz az ablakon. Lakókocsik a gyorsítósávbán. Kisteherautók.

Az utat egymáshoz illesztett szürke betonlapokból építették, a hóingás miatt szükséges réseket kátránnyal töltötték ki. Felüljáró alatt húznak el. Kopár vidék. Néhol pálmafák, ciprusok emelik ki fejüket a porból.

Otthon úgy érezte, megfullad. Torkig volt a mérnökirodával, ahol mások munkája is az ő nyakába szakadt. Unta, hogy a mai világot nem ismerő nyugdíjas szülei még mindig vég nélkül sorolják jótanácsaikat. Apja rákapott a csipszre, anyja a közért műanyagdobozos krémjét tömte magába. Elnehezülten ültek a nappaliban, szemközt a BUBV szekrényssal, melyből a televízió harminc évvel ezelőtti villámtréfákat sugárzott feléjük.

A busz lassan fékez, majd lekanyarodik egy benzinkúthoz.

– Mondom – húzza fel a szemöldökét Klára.

Az ajtó szuszogva kinyílik, indul a cihelődés.

– Menjünk? – kérdezi Klára.

– Menjünk.

A kávézó ütött-kopott pultjánál szorongatják csészéiket.

– Virágföldből főzték. De valami hatása biztos van.

Más buszok is állnak a parkolóban. A két mosdó ajtaja előtt sorok képződtek: a nőké hosszabb, a férfiaké rövidebb. Tarka sálak ragyognak a napfényben.

– Te miért jöttél erre az útra? – kavargatja feketéjét János.

– Édesem! – szakad fel a sóhajlás Klárából.

A férfi a folyadék lassan forgó felszínére mered. Minek ez a színpadias viselkedés?

– Én tanár vagyok, nekem nyáron muszáj egészen mást csinálnom. Évközben ott ülnek velem szemben a gyerekek, haláli fejek, de eszük ágában sincs valamit megtanulni, csak azért figyelnek, mert én végigbohóckodom nekik az órát. Egy idő után ez fárasztó. Ja, a fizetésemből persze nem tellett volna, gondolhatod. Az utat a szüleimtől kaptam a születésnapomra.

Felhörpinti a kávéját.

– És te? – kérdi felhevülten.

János Klára szeme helyett a kiürült csésze aljára sűrűsödött barna anyagot nézi.

– Az hosszú.

– Mire ezek végeznek... – lendíti karját széles ívben Klára a mosdóknál kigyózó sor felé.

– Mindig érdekelt Amerika. Európai alapokra épült, mégis egészen más világ.

A szabadok földje, a bátrak otthona.

– Aha. És miért éppen most?

János felemeli a fejét és egyenesen a lány szemébe néz.

– Végeztünk egy munkával és most tudtam egyben kivenni ennyi szabadságot.

Felkapja a kávéscsészéket és megindul velük a mosatlant gyűjtő kerekessel állvány felé.

Hónuk alatt hűtött ásványvízzel állnak a buszlépcsőnél az izzasztó melegben.

– Hiányoznak majd ezek a félórák – mondja Klára. – De akkor már késő lesz a bánat.

Újra behúzódnak a hátsó traktusba. A csoport úgy kerül eléjük, mint valami tájkép. A klíma zúg, a feleségek szalvétákba tekert elemőzsiát csomagolnak ki. Klára törökülésben, keze a térdén.

– Minek ennyit enni?

Kattanás hallatszik.

— Célunk a Salton Sea. Ez a lefolyástalan sóstó pontosan a Szent András-törésvonalon fekszik, csaknem hetven méterrel a tengerszint alatt. A beléje torkolló vízfolyások töltik fel. Felülete folyamatosan csökken, sótartalma évente 1%-kal emelkedik.

János a lány fehér ingét nézi. Átsejlik rajta a mell formája.

– Mit csináltak ti ott abban a mérnökirodában?

– Épületekhez kiviteli terveket... Főleg vasbeton — vakarja a fejét János. — És te mit tanítasz?

– Földrajz-történelem szakos vagyok.

– Akkor már értem, miért ide jöttél. Biztos mindent tudsz már erről a vidékről.

– Édesem... Mindegy, hogy mit tudok. Én látni akarom.

János elfordul. Jobb kéz felől eltűnt a zajvédő téglafal, pőrén ég a kopár táj, az úttal párhuzamosan vasúti sínek futnak, szabályos közökben T alakú villanypóznák végtelen sora. A vadnyugati filmek megkeseredett figurái törtek előre ilyen vidéken. Akik már nem bírtak embert látni.

Balázs nevű, szemüveges útitársuk közelít rövidujjú kockás ingben, bajszát rágva a széksorok közt. Egy anyjával élő férfi ügyetlen mozdulatai.

– Őrület, milyen kopár vidék. Szerintem itt forgathatták valahol a Csillagok háborúját.

Kettejükhöz szól, de Klárán állapodik meg a tekintete.

– Nem. Az Tunéziában volt – vágja rá a lány egy grimasz kíséretében.

Balázs gyorsan elkapja a tekintetét és a távoli hegyormokat fürkészi, mint aki elveszett holmit keres.

– Közeledünk a Salton-tóhoz. Ez a mélyedés régen beltenger volt, de kiszáradt.

A területén sóbányákat nyitottak. 1900-ban öntözőcsatornák építésébe kezdtek, hogy a tájnak legalább egy részét termővé tegyék.

Balázs visszabotladozik az ülőhelyére és előszedi a fényképezőgépét, hogy megörökítse a holdbéli tájat. Klára fekete haját rázza, fésüli. János mennél jobban gyönyörködik a hajzuhatagban, arca annál szigorúbb vonásokba rendeződik.

Vízfolyás lehet a közelben, mert pálmaligetes oázisok mellett húznak el.

– Remélem, lejössz kicsit jobban szétnézni a környéken – kérdi Klára sziszegve, összeszorított szájjal. A haját gumizza épp lófarakba.

– Még jó.

– Az építők vállalkozása sikerrel járt – harsogja a hangszóró –, de 1905-ben az áradás és a hóolvadás miatt felduzzadt Colorado folyó áttörte a gátakat és a csatornákon át elöntötte a lapályt. Salton városa víz alá került. Létrejött a Salton-tó.

Az út érezhetően egyre silányabb. A busz mögött porfelleg kerekedik. Az utastársak hallhatóan méltatlankodnak. Itt a villanypóznák kettős keresztjein kívül már tényleg semmi sincs. A töltések oldalában háromszáz méterenként egy betonozott áteresz. Némelyik árok alján víz csillan.

– Az ötvenes években megpróbálták üdülőhellyé alakítani a tó vidékét, aránylag sikerrel – kommentál az idegenvezető.

János bámul ki a poros ablaküvegen. Tetszik neki a mozdulatlan pusztaság.

Repedezett aszfaltútra kanyarodik a busz.

– A tó keleti oldalán gázokat eregető iszapvulkánok fortyognak.

János nyel egyet, aztán az ásványvizes palackjáért nyúl.

– Iszom ebből, amíg hideg. Jó?

Klára feléje fordul.

– Nem kell tőlem engedélyt kérni, akkor és azt iszol, amit akarsz. Folyadékra szükség van. Én csak azt mondtam, hogy nem kell idióta módra mindenhová magunkkal hurcolni.

János bólint. A pedagógusok hajlamosak ilyen hangon beszélni. Szakmai ártalom. Szájához emeli a palackot. Klára egy darabig csendben nézi a tájat. Aztán folytatja.

– Elkényeztetett városiak. Unják az életüket, eljönnek egy extrém túrára, de félnek a tájtól, félnek az élettől, mert egyiket sem ismerik. A vízhurcolászás csak tünet. Láttam, hogy magadra vetted, de nem rólad beszéltem.

A férfi galléros pólóján apró szöszök üldögélnek. Olyan parányiak, hogy avatatlan szem észre sem venné.

– Közeledünk Bombay Beachhez.

Az eseménytelenségtől bágyadt utasok mozgolódnak.

– De ne számítsanak pazar strandokra, büfésorra. Pár százan élnek errefelé. Két bár működik, az egyiknél megállunk.

Bedeszkázott ablakú házak az elkínzott pálmák tövében. A busz lassít, befordul, megáll. A lépcsőről lelépőket mellbevágja a kohómeleg. A szabadon maradt testfelületeket égeti a nap. A többség a bár felé indul.

János és Klára az utolsók között ereszednek alá.

– Megint a bár az első – bosszankodik Klára. – Megértem, ott van léghajó. De könyörgöm, azért ültük laposra a fenekünket, hogy megnézzük ezt a nyomorult tengert, nem?

A férfinak pisilnie kell, de nem mondja. Inkább a tájat fürkészi. Néhány napja eshetett: egy árvízvédelmi töltésre emlékeztető objektum tövében hosszúkás pocsolóba gyűlt a víz.

– Sajnos nagyon sok időnk elment az ételrendeléssel. Az én hibám: elfelejtettem szólani, hogy ne rendeljünk sokat, mert nincsenek felkészülve ilyen rohamra. Nyolcvan kilométer a legközelebbi szupermarket.

Az utasok ketchupos szájukat törölgetik. A busz kitolat a bár elől. Az udvar határait néhány deszka jelzi: egy hajdani kerítés maradványai.

– Most lemegyünk a tengerhez.

Az út mentén favázás házak. Évtizedekkel ezelőtt roppantak szét egy szélviharban: bensejük kifordult és az utcára dőlt. Odébb sötétbarnára égett szuvas gerendák meredeznek a lekaszabolt tájon. Vashulladékból tákolat kerítések mögött szűk konténerházak, félárnyékba húzott lakókocsik. Zöld növény csak ott marad meg, ahol öntöznek. Az elhagyott telkeken, közterületeken kórók sorvadoznak homokszínű csoportokban. A talajban itt-ott keréknyomok vájatait látni. Ha ezt a földet eső éri, azonnal mély sárrá változik, amiből nehezen evickélnek ki az itt használatos golfautók.

Egy sarkon befordulva hirtelen tárul eléjük a sós iszappal övezett tó. Kicsapódik a busz két ajtaja.

– A víz szennyezett. Fürdésre nem alkalmas. Negyedóra múlva találkozunk itt.

– Erről beszélek – húzza el a száját Klára. Összerántja a hátizsák cipzárját, maga elé kapja és nekiindul az ülésorok között pakolászóknak. – Gyere – fordul vissza Jánoshoz. Sötét szemében vad csillogás. A férfi utánaered.

Gyorsan maguk mögött hagyják a csoporttagokat és nekivágnak a sóstó peremén kígyózó útnak. Felhőtlen ég, a part fölött remeg a forró levegő. Pillanatra megállnak. A halott iszapon, ameddig a szem ellát, fehér kristályok terítője.

– Ti vagytok a föld sója – szól János. – De a sóból is megárt a sok — teszi hozzá vigyorogva.

Klára úgy néz rá, mint aki mondani akar valamit, de aztán továbbindul.

Az enyhe szél rettenetes bűzt sodor feléjük: a sekélyebb részeken láthatóan oszlásnak indult halak ringatóznak a vízben.

– Vízet keresnek a szűkölködők és a szegények, de nincs, a nyelvük száraz a szomjúságtól. Én, az Úr, meghallgatom őket... Folyókat fakasztok a kopasz dombokon, és forrásokat a völgyek ölében. A pusztaságot tóvá változtatom, vizek forrásaivá a kiaszott földet – szavalja Klára.

– Mi ez?

– Ézsaiás.

– Téged érdekel a vallás?

– Érdekel? – grimaszol Klára. – Nem a legjobb kifejezés.

Kihúzza haját a gumiból. Szapora léptekkel távolodnak az algás vízben rothadó tetemektől. A távolban madarak köröznek. Egy idevonszolt lakókocsiból csak a fémváz maradt, a rozsdás elemeken, mint a kandiscukor, vastag rétegben áll a kicsapódott só. Már nem iszapon járnak: régen elpusztult, partra vetett és kiszáradt halak csontvázának törmeléke recseg-ropog a lábuk alatt.

A domb mögött megállnak, a szélborzolta vizet nézik. Klára szembefordul Jánossal, lehunyja a szemét és kissé szétnyitja a száját. János megcsókolja. Aztán beletúr Klára hajába és úgy suttog.

– Milyen lány volt és édes! Én ilyet még soha...

Klára újabb csókja Jánosba fojtja a szót. Némán indulnak visszafelé a partvonalon. János a lányt figyeli, ahogy kivirulva, mosolyogva lépked a sós iszapon. A férfi úgy érzi, mintha egész mellkasát telepréselték volna levegővel, s most nem tudna lélegezni. Le-lemarad a lány mögött. Egyre vadabbul ver a szíve.

– Klára!

A lány visszafordul, kérdően tekint rá.

– Nekem ez nem fog menni. Én ezt nem tudom...

– Micsoda?

– Ezt folytatni.

Klára kicsit megdőnti a fejét. Mint a kutyák, ha ismeretlen hangot hallanak. János a cipőjét nézi. Nike. A győzelem istennője. Klára elfordul, a tavat fürkészi.

– Hát öregem...! Én így még életemben nem jártam! Ilyet...!

Megnyújtott léptekkel indul visszafelé. János kissé lemaradva követi. Úgy magyarázza magának, tapintatból. Valójában a lány haragjától fél. Közben arra gondol, talán túlságosan is eltávolodtak a busztól. A víz locsog, a magasban madarak rikoltanak. Megint elhaladnak a bűzös kiöblösödés mellett. János már arra gondol, bárcsak ne jött volna erre az útra. Mit keres ő itt tulajdonképpen sok ezer kilométerre az otthonától egy pusztaágban?

Klára visszafordul. Könnyeknek nyoma sincs az arcán.

– Tessék?

– Semmi.

– Ne haragudj.

– Nem haragszom. Gondolkodj, hogy ezt most mi helyett mondtad. És hogy mit helyettesít ez a fancsali kép.

János már semmit sem ért. Klára bólogat, aztán megfordul, és még gyorsabb tempót vesz. Öt perc múlva ott állnak, ahová a busz lekanyarodott.

Sehol senki.

– Ementek? – kérdi János.

Klára sóhajt. Elindulnak az aszfaltsávon. Alig látszik, behordta porral a szél.

– A főútnál álljunk meg. Ha észreveszik, hogy nem vagyunk meg és visszajönnek, a leágazásnál találunk ránk a legkönnyebben.

– Jó – mondja Klára.

Ezúttal nem fordul hátra. Az út mentén, a buckák mögött már nem olyan erős a szél és nagyobb a csend. Élettelen táj mindenfelé. Szótlanul állnak öt percet. A távolból a busz erősödő zúgása hallatszik.

– Ne haragudj.

János bólogat. Megkönnyebbülés, hála és szeretet ömlik szét benne. A Colorado áradhatott így el akkortájt a sós pusztaságon. Alighanem kevesen mondták a víz borította vasút és város láttán, hogy minden a helyére került.

Az ezüstösen csillogó jármű a padkára húzódva, hatalmas porfelleget verve megáll mellettük és sivító zajjal ajtót nyit. Az idegenvezető megértő, a busz belseje kellemesen hűvös. Olyan az utazás mostantól, mint egy visszafelé forgatott film.